

Poczta Polowa Nr.53.dn.16/IX=20. *arr.*

Naczelne Dowództwo W. P.

(Sztab Generalny).

::

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 42058/II.

XXXXXXXXXX

XXXXXX

DO

4829/5

GŁÓWNEJ KWATERY NACZELNEGO WODZA.

Przesyła się do wiadomości odpis pisma L.375 z
4. załącznikami Attaché Wojskowego w Kopenhadze, do-
tyczącego 1/ podróży admirała LONGA, 2/ działalności
LITWINOWA w Kopenhadze, 3/ ostatnich wypadków w Da-
mji oraz 4/ organizacji nowej armji niemieckiej.

Otrzymują: Adjutantura Generalna i M.S.Zagranicz-
nych.

5 załączni=ków.

Za zgodność:

M. Matuszewski

Szef Oddz. II N.D.

MATUSZEWSKI m.p.

PODŁUKOWNIK p.d.Szt.Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. *4829/5* - dnia *20/IX* 1920r.

5 załącz. Wydział.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Attache Wojskowy przy poselstwie polskim w Kopenhadze.

Raport.
L.375 pouf.

Do

Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich Oddział II.
w W a r s z a w i e

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Kopenhaga dn.29.VIII.1920 r.

Szef admiralicji angielskiej Walter Long przybył dn.22.VIII.r.b.do Kopenhagi na swoim yachcie "Enchanteress". W towarzystwie jego znajduje się jego żona, córki i sztab członków admiralicji angielskiej. Byli oni w Kilonii i Helgolandzie, gdzie się krótki czas zatrzymali, zabawił kilka dni w Kopenhadze, poczem Walter Long/jak mię poufnie poinformowano/udać się ma do Gdańska, ale już nie na swoim yachcie, lecz angielskim okrętem wojennym. Jako cel podróży podają Anglicy chęć zwiedzenia Kopenhagi, odwiedzenie w porcie w Kopenhadze stojących okrętów angielskich, jednym słowem podróż ma charakter całkiem prywatny. Z dobrego jednak źródła otrzymałem informacje, iż chodzi o zbadanie sytuacji o ile w obecnych warunkach mogłaby Anglja, czy to w Helgolandzie, Kopenhadze lub Gdańsku utworzyć dla swej floty stałą bazę. Nie ulega wątpliwości, że rząd duński czyniłby trudności gdyby się angielska flota na dobre w Kopenhadze rozgościła, gdyż i tak już niechętnym okiem patrzy na stojące tu ciągle angielskie okręty wojenne, i skarży się, że załoga angielska zakłóca spokój w mieście i szerzy rozpustę. Aby te trudności usunąć, i aby rządowi duńskiemu wytłumaczyć, że i w jego interesie jest to, aby Anglja była policją morską na Bałtyku, zjechał tutaj admirał Walter Long.-

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Ale jak wyżej wspomniałem i dalej sięgać zdają się jego plany, Chodziłoby tu więc głównie o rozważenie i zbadanie, czy dałoby się w Kopenhadze, Helgolandzie lub Gdańsku utworzyć dla floty angielskiej bazę na morzu północnym względnie Bałtyku, i wywrócić w ten sposób presji na Państwach Nadbałtyckich, na Rosję i na Polskę. Faktem bowiem jest, że ruch floty wojennej angielskiej jest tutaj znacznym, że stoi tu stale kilka angielskich wojennych okrętów w porcie, i że szersza podstawa dla nich na Bałtyku byłaby połączona z wielkimi korzyściami.-

Druga wersja, która tutaj krąży jest ta, iż Anglja nie chce wchodzić

w konflikt z partją robotniczą, żądającą zmniejszenia floty, chce pozyskać Kopenhagę jako port dla swej floty, korzystając z istniejących tutaj urządzeń / forty, magazyny, doki, składy e.t.zą/, które dla Danji nie mają wartości, wobec zredukowania armji i floty duńskiej. Wersja ta jednak nie wydaje się zbyt prawdopodobną, a to już ze względu na niechęć z jaką rząd duński z punktu widzenia swojej neutralności, bardzo drażliwej dumy narodowej, patrzy na gromadzącą się i przejeżdżającą tędy flotą angielską.-

Znamiennym jest, że Walter Long ma się również udać do Gdańska, co trzymane jednak jest w ścisłym tajemnicy i dokąd ma się udać nie na swoim yachcie, tylko na wojennym okręcie. Utrzymuje się tutaj zdanie, iż podróż jego do Gdańska ma łączność z trudnościami, które się tamże wyłoniły w dowozie amunicji do Polski, jakoteż i ze stanowiskiem Sir Fowera w tejże sprawie.-

W tutejszej prasie wywołały wielką sensację rewelacje rządu angielskiego o radiogramach wymienionych pomiędzy Cziczerinem a Litwinowem w sprawie finansowej pomocy udzielonej przez Litwinowa angielskiemu dziennikowi "Daily Herald". Wydawca tego dziennika Landsbury miał otrzymać większą sumę na zakupno papieru, a raczej mieli mu bolszewicy otworzyć kredyt w tym celu w Szwecji i Finlandji. Rewelacje te dokumentuje "Times" ogłaszając teksty depesz wymienionych w tym celu między Litwinowem a Cziczerinem, wymieniając nawet sumę 500 000 franków, którą z rozkazu Cziczerina miano wypłacić Landsburyemu.-

"Daily Herald" zaprzecza jakoby był finansowo zależnym od bolszewików, przyznaje jednak, że mu bolszewicy byli pomocni w zakupie papieru.-

Wobec postępującej polskiej ofensywy czynność Litwinowa ograniczała się w Kopenhadze przeważnie do zakupów, nie odbijając się w prasie, która stanęła całkiem po stronie Polski. Dzienniki prawie bez wyjątku, nawet radykalny "Politiken", sławiły polską ofensywę jako wybawienie EUROPY od bolszewickiej zmory i nazywały Polskę zbawczynią świata.-

Mimo utrzymujących się pogłosek o wyjeździe do Norwegji, Litwinow jednak nadal bawi w Kopenhadze, co jest może w związku z przybyciem tutaj tymi dniami nowego eksperta handlowego z Moskwy Reimi, jakoteż i przejazdu Łomonosowa, szefa kolejnictwa rosyjskiego, który bawił tutaj w przejeździe z Berlina do Stokholmu. Łomonosow ogłosił w tutejszym dzienniku "Social-Demokraten", iż zakupił w Berlinie od trustu niemieckich fabryk lokomotyw 2000 lokomotyw z dostawą 1000 w najbliższych 11-tu miesią-

cach, za ogólną cenę około 5 miliardów marek. Także i w Szwecji zamówili bolszewicy 1000 lokomotyw, z których część już się buduje. Zapowiadają dalsze zamówienie 2000 lokomotyw w Ameryce.-

Ostateczny wynik wyborów do landstingu /10-go b.m. przedstawia się następująco:

Venstre / umiarkow.lewica /	31	mandatów,	zyskała	5
Sicjalisci	19	"	"	4
Konserwatysci	14	"	stracili	4
Radykali	8	"	"	7.

Erhverspartiet nie zdobyła ani jednego mandatu.-

Dnia 19. b.m. zebrał się nowy parlament duński, celem uchwalenia przede wszystkim zmiany konstytucji, po której pomyślnem załatwieniu przeprowadzi powszechne głosowanie pad temiż zmianami. Głosowanie to naznaczone jest na 6. września, poczem jeszcze we wrześniu nastąpią nowe wybory do parlamentu, tym razem z przyłączonym Szlezwigiem.

20. września minister spraw wewnętrznych wniósł ustawę o reprezentacji Szlezwigu w parlamencie; Szlezwig otrzyma 9 mandatów do folketingu, 4 do landstingu.

W dniach od 28-go do 30 .IXX sierpnia odbywa się w Kopenhadze zjazd ministrów skandynawskich, w którym biorą udział premierzy i ministrowie spraw zagranicznych Danji, Szwecji i Norwegji. Omawiać będą kwestję bałtycką, sytuację polską, stosunek państw skandynawskich do Finlandji, ewentualnie uznanie Estonji i Łotwy, oraz poprawki do statutu Ligi Narodów.-

W zjeździe uczestniczą: Szwecja: premier Branting, minister S.ZAGR. Palmstjerna; Norwegja: premier Halvorsen, Minister S.ZAGR. Michelet; Danja: premier Neergard, Minister S.ZAGR. Harald Scavenius. Poza tem każdy z nich ma przydzielonych kilku urzędników.

O przebiegu i wynikach zjazdu narazie nic nie wiadomo.-

Jako załącznik Nr. 3 i 4 przedkładam informacje z dobrego źródła o nawiązaniu kontaktu między niemieckimi komunistami a czerwoną armją i o opinji Litwinowa co do wyniku kampanji z Polską.-

4 załączniki.

/-/ Małachowski
Podpułkownik.

Za zgodność odpisu:

Quajlaun

Kopenhaga, 18. sierpnia 1920.

E.Nr.18.

Komunikat Sztabu Generalnego.

I. NIEMCY.

A. Nowe wojsko niemieckie. /por. Komunikat E.Nr.11 1920.C.Nr.7.a. oraz 10.a.1920 i inne/.

Rozkaz pomniejszenia wojska niemieckiego zgodnie z układem w Spa jest datowany z 31-go lipca. Jest on podpisany przez Reichswehrministra Gesslera i Szefa Naczelnego Dowództwa Generała v.Sekkt.

Najważniejsze postanowienia są następujące:

1/ w każdym "Wehrkreis" /okręgu wojskowym/ zostaje utworzona jedna dywizja nosząca ten sam numer co odpowiadający okręg. Normalnie ma dowódca piechoty pod sobą trzy pułki piechoty. Każdy pułk składa się z 3 Bataljonów i jednego "Ersatzbataljonu". Pod komendą dowódcy piechoty stoi jeszcze: bataljon pionierów składający się z trzech kompanii z karabinami maszynowymi; trzecia kompania prowadzi ze sobą tren mostowy dławizji. Kawalerja składa się z jednego szwadronu z karabinami maszynowymi.

Dowódca Artylerji ma pod sobą pułk artylerji. Składa się on z 3 oddziałów po 3 baterje po 4 działa z karabinami maszynowymi i jednej baterji rezerwowej /Ersatzbatterie/. Oddział wywiadowczy składa się z 2 kompanii wywiadowczych, z których pierwsza ma gołębie pocztowe, druga aparaty akustyczne /Horchabteilung./

Prócz tego należą do dywizji: Oddział automobilowy i Oddział cyklistów oraz oddział sanetarny.

2/ Nadto utworzone zostają: W okręgu /Wehrkreis III./ dwa konne oddziały jako 4-ty i 5-ty oddział pułku artylerji Nr.3., w okręgu V. jedna baterja konna jako 11-ty baterja pułku artylerji Nr.5.; w okręgu VI. Sztab oddziału konnego i dwie konne baterje jako 4-ty oddział i 11-ta i 12-ta baterja pułku artylerji Nr.6.

3/. 4=ta kompanja Oddziału cyklistów Nr.4. /Kompanja Caklistów Górskich/ zostaje utworzona przez Okręg VII i wchodzi w skład Oddziału Cyklistów Nr.7.

4/. Ciężkie działa, które jeszcze znajdują się przy oddziałach artylerji, zostają dostawione do 10-go sierpnia.

5/. Z 50=ciu tysięcy ludzi, którzy do 31-go grudnia 1920 mogą znajdować się w wojsku poza oznaczonymi 100.000., na 28.308 ludzi wejść w skład okręgu III do 5=tej i 8=ej Reichswehrbrygady a w Okręgu IV do 4=tej Reichswehrbrygady. Z pozostałych 21.692 ludzi ma być utworzony szereg bataljonów i pionierów oraz kilka oddziałów artylerji.

Przekształcenie wojska ma zostać przygotowane w najbliższych tygodniach, tak, że może rozpocząć się w ciągu września i być ukończone 30-go września 1920. Pogotowie wojenne wojska i jego siła odporna na przez przeciąg przekształcenia być jak najmniej naruszona.

Brygada Döberitz zostaje rozwiązana 15-go sierpnia.

BI Rozmieszczenie nowej armji niemieckiej po garnizonach.

1.	Dywizja	Prusy Wschodnie.
2.	"	Pomorze, Szlezwig-Holsztyn, Mecklemburg /Schwerin, Mecklenburg-Strelitz.
3.	"	Brandenburg, Śląsk.
4.	"	Saksonja.
5.	"	Hessen=Nassau, Turyngja, Württemberg, Południowo-wschodni skrawek Baden.
6.	"	Hannover, Westfalja.
7.	"	Bawarja.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

3 dywizje kawalerji nie otrzymują własnych zbiorowych okręgów garnizonowych, natomiast ich pułki zostaną porozdzielane w obszarach powyższych dywizji tak, że główna część zostanie rozmieszczoną na granicy wschodniej.

Jeszcze nie zapadło postanowienie, jakie miasta mają posiadać

garnizony, ale już teraz można skonstatować, że wiele wielkich miast, n.p. Hamburg i Lipsk, nie będzie miało garnizonów, tak samo Garnizon Berlina będzie jak bajaniejszy.

2. Norwegja.

Na rok 1920/21 uchwalili storting 16.000 koron na stypendja pod-
różne dla oficerów i urzędników cywilno-wojskowych.

Jeden ze stypendystów zostanie przypuszczalnie wysłany do Anglii aby być obecnym przy ćwiczeniach jednej z "Brygad doświadczalnych" które zostaną utworzone dla pogłębienia doświadczeń ostatniej wojny, m.i. pod względem taktyki i organizacji.

2. Wszwajcarja.

A. Wydatki Szwajcarji na Wojsko podczas wojny.

W r. 1914=15	351,031,037, Fr.
" " 1916:	354,861,466 "
" " 1917=18	853,787,221 "
	<u>1,359,879,724 "</u>

W okresie 1917=18 były najważniejsze pozycje rozchodowe następujące:

Armja polowa	152,908,289	Fr.
Służba etapowa	34,541,277	"
Służba terytorjalna	8,593,332	"
Wsparcia	19,398,986	"
Ubezpieczenia wojskowe	15,972,952	"
Materiał wojenny	33,883,272	"
Transporty kolejowe	8,679,569	"
Najem koni, odszkodowania i.t.d.	12,217,088	"
Nowe uniformy	26,995,170	"
Granaty ręczne	7,575,459	"
Dalszy materiał wojenny	24,995,720	"
Kompanje karabinow maszynowych	16,172,845	"
Amunicja	128,561,094	" /123/
Artylerja	12,075,230	" /13/

B. Komendant dywizji Sonderegger został zamianowany Szefem
Sztabu Generalnego.

Za zgodność odpisu:

Quajelaur
pr.

00104

NOWA NIEMIECKA ORGANIZACJA WOJSKOWA.

Po ostatnim postanowieniu powziętem podczas pertraktacji w Spaa, w kwestji odpowiedniego zmniejszenia niemieckiej siły zbrojnej, został przedłożony parlamentowi niemieckiemu jak komunikują pisma, projekt prawa o nowej organizacji wojskowej /Reichswehrgesetz/, zredagowany na zasadzie określeń zawartych w 5-ej części traktatu pokojowego. Jak komunikują, treść tego projektu jest następująca.

Niemiecka siła zbrojna lądowa i morska składać się ma z wojsk ochotniczych-częściowo żołnierzy i częściowo urzędników wojskowych, którzy nie wykonują służby zbrojnej. Prócz tego do organizacji należą rozmaite uczelnie i inne instytucje z przynależnymi do tychże urzędnikami i personelem. Każda osoba wojskowa winna być w posiadaniu niemieckiego prawa obywatelskiego.

Państwowa siła zbrojna liczyć powinna 100.000 ludzi, skład jej ma być następującym:

21 pułków piechoty / w każdym po 3 bataliony/.

16 " kawalerji w każdym po 4 eskadrony, plus 5 samodzielnych eskadronów.

2 " artylerji w każdym po 3 oddziały, plus 3 samodzielne oddziały.

7 batalionów pionierów

7 oddziałów wywiadowczych

7 oddziałów automobilowych

7 oddziałów trenu

7 oddziałów sanitarnych.

Powyższe formacje dzielą się na dwie grupy komendne, 7 dywizji piechoty i 3 dywizje kawalerji.

Marynarka państwowa liczy 15.000 ludzi i składa się z:

6 okrętów liniowych

6 małych krążowników

12 kontrtorpedowców

12 torpedowców.

Na czele wojsk lądowych stoi generał, jako szef władz wojskowych. Na czele marynarki admirał, jako szef admiralicji. Obydwaj szefowie podlegają ministrowi obrony państwowej.

Utwarzają się również t. zw. izby wojskowe i marynarki, instytucje doradcze specjalistów, której członkowie funkcjonują, z wyboru. Izby te podlegają szefom wojsk lądowych i marynarki. W wypadkach wyjątkowo, ważnych, zwołuje minister obrony państwowej obydwie izby do wspólnej narady.

Następnie projekt prawa zawiera reguły uwzględniające specjalne położenie rozmaitych części państwa, w których m. i. niektóre prowincje, mogą żądać zamianowania specjalnego naczelnika danej części kraju, jak również gdzie zarząd pewnej części kraju ma prawo przedłożenia propozycji dla zamianowania niektórych urzędników wojskowych.

Prezydent państwa wspólnie z zarządami kraju wyznacza miasta w których mają być lokowane garnizony wojskowe, przy czem ma być wzięta pod uwagę okoliczność, aby oficerowie i żołnierze możliwie umieszczani byli w tych miejscowościach z których pochodzą. Ustanawia się obowiązek dla wojsk państwowych aby w niektórych wypadkach były pomocne władzom cywilnym. Żąda się jednakże by cel dla którego władze cywilne żądają zbrojnej pomocy, był tak jasno określony, aby komendanci oddziałów w swoich zarządzeniach mogli wstępować z zupełną pewnością.

Z drugiej zaś strony ^{skamizane} są również władze państwowe, zarządy krajowe i komunalne, popierać pod każdym względem władze wojskowe, a w szczególności w sprawach informacji co do osób zgłaszających się do służby ochotniczej, jak również w sprawach poszukiwań dezertorów.

Każdy wstępujący do wojsk państwowych obowiązuje się do 12 letniej służby. Podoficerowie i żołnierze nie mogą z reguły wystąpić przed upływem tego terminu, podczas gdy ^{władzom} państwowym przysługuje prawo suspendacji z trzy miesięcznym uprzedzeniem, w następujących wypadkach: Gdy podoficer lub żołnierz jest fizycznie lub duchowo słaby, z powodu choroby i ^{na} gdy ^{można} uzdrowienie w przeciągu roku - liczyć nie

można, lub też gdy w mowie będący wogóle dłużej nie nadaje się do służby wojskowej.

Władze państwowe mają prawo natychmiastowego wypowiedzenia /bez uprzedzenia trzy miesięcznego/ w wypadkach gdy wspomniany podoficer lub żołnierz na zasadzie istniejących przepisów nie mógł być przyjętym do służby wojskowej, lub też wyrokiem sądu skazany został na degradację lub pozbawienie wolności najmniej na trzy miesiące.

We wszystkich tych wypadkach jednakże, usunięty posiada prawo apelacji do ministra obrony państwowej. W czasie pełnienia służby wojskowej winne być dawane możliwości podoficerom i żołnierzom nauki fachu dla zdobycia ewentualnych środków egzystencji w życiu cywilnym, i po opuszczeniu służby winno się ułatwiać żołnierzowi podjęcie pracy w jego specjalności. Emerytury dla podoficerów i żołnierzy, lub pozostałych po nich rodzinach ustanawia się na zasadzie prawa specjalnego.

Każdy znajdujący się na służbie wojskowej jest w możności stosownie do swoich zdolności dosłużyć się do najwyższych stanowisk.

Aby być zamianowanym do rangi oficera, winien służący zobowiązać się do 25. letniej służby. W tym okresie władze państwowe w regule usunąć go nie mogą. Po upływie 25 lat władze państwowe mają prawo wypowiedzieć służbę z uprzedzeniem 3. miesięcznym, i to do upływu roku służbowego. Oficer zaś wypowiedzieć może z uprzedzeniem jedno-
rocznym.

Można jednakże usunąć oficera ze służby, z przyczyn jego słabości fizycznej lub duchowej, lub też gdy wogóle nie nadaje się więcej do służby wojskowej.

Emerytury oficerskie ustanawia się na zasadzie specjalnego prawa.

Zabronione jest osobom znajdującym się na służbie wojskowej uprawiać działalność polityczną, jak również osoby te pozbawione są prawa brania udziału we wszelkiego rodzaju wyborach lub głosowaniu w państwie.

Pobory i naturalja osób wojskowych zwolnione są ze wszystkich bezpośrednich podatków.

Zaznaczona w wojskowym prawie karnem kara poniżenia do stanu żołnierskiego drugiej klasy, zostaje zmienioną usunięciem ze służby, co pociąga za sobą pozbawienie orderów i honorowych odznak.

Za zgodność odpisz:

Quajdowski
por.

O d p i s .

Tłómaczenie z francuskiego.

NAWIĄZANIE KONTRAKTU MIĘDZY NIEMIECKIMI KOMUNISTAMI A

CZERWONĄ ARMJĄ, 27.VIII.1920.

/ Od agenta zwykle bardzo dobrze poinformowanego/.

W Prusach Wschodnich został kontakt nawiązanym między komunistami nacjonalistycznymi niemieckimi a bolszewikami. Kilka dni temu udał się do Grajewa, w towarzystwie dwóch ludzi co do których przypuszczają iż są oficerami tajemnego wielkiego sztabu generalnego, który pracuje z komunistami, przewodniczący nacjonalistycznych komunistów Dr. Lauffenberg. Tamże miał się Lauffenberg spotkać z pułkownikiem Saramow-Lipietzkim, politycznym komisarzem bolszewickiej brygady konnicy stacjonowanej w Stawiskach, i z innymi moskalami członkami sztabu tejże brygady. Pertraktowano o pomocy, którą niemieccy komuniści mogliby dać bolszewikom w ich dążeniu przecięcia komunikacji między Gdańskiem a Warszawa. W ileby się bolszewikom nie udało zbrojnie zająć polski korytarz, mieliby niemieccy komuniści sabotować połączenie kolejowe. Niemieccy komuniści rozwijają żywą działalność w okolicach Johannesburga i Ortelsburga. Ponieważ polskie posterunki opuściły swoje miejsca, a niemiecy mają tylko małą ilość ludzi, przeto znajduje się granica niemiecko-polska w zupełnie wolnym stanie. Największa część oficerów niemieckich w armji bolszewickiej została sprowadzona w tę okolice, aby ustanowić kontakt między moskalami a Niemcami.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Za zgodność odpisu:

Quajol

O d p i s .

OPINJA LITWINOFFA O WYNIKU KAMPANJI W POLSCE.

7.VIII.1920.

/Od agenta zwykle bardzo dobrze poinformowanego/

Litwinoff który miał wyjechać 8.VIII. do chrystjanji, otrzymał 7.VIII. wieczór telegram, z rozkazem oczekiwania w Kopenhadze wyniku obecnego kryzysu. wobec Buchholca oświadczył Litwinoff co następuje: Rząd sowiecki sam jeden tylko uregułuje z Polską kwestję pokojową. Przyjęcie interwencji Ententy lub przez nią proponowanego zawieszenia broni zdało by tylko polakom czas do wzmocnienia się. Jest więcej jak prawdopodobne, iż Ententa wkrótce zdecyduje się zawrzeć pokój z sowietami, doszedłszy do przekonania iż bolszewików pobić nie można. Zresztą proletarjat całego świata zaproponował by przeciwko wojnie przeciw sowietom. Francja jest najniebezpieczniejszym wrogiem Rosji sowieckiej; bolszewicy śledzą dokładnie jej intrygi w Austrii, na Węgrzech i na Bałkanach, ale zmaszona do wyboru między wojną a pokojem, Francja bez wątpienia zdecyduje się na pokój. Proletarjat francuski nie dojrzał do rewolucji, ale w razie potrzeby bolszewicy potrafiliby zmusić go chwycenia za broń przeciwko burżuazji i rządowi z obawy przed sowietami, z obawy połączenia się Niemiec i Rosji, z obawy wreszcie przed rewolucją, zdecyduje się Francja na rzecz pokoju. Wobec tego Litwinoff, choć zwykle pesymista, nie wierzy w ewentualność wojny.

Za zgodność odpisu:

Ryszard Kluski